ΑΠΟ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΣΚΛΑΒΙΑΣ

ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗΣ, Ο ΣΤΑΥΡΑΕΤΟΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

(Κατ' ἀφήγησιν τοῦ συντρόφου τοῦ ἡρωϊκοῦ κλέφτη, Φραγγίστα)

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

ΑΤΑ τὶς διηγήσεις τῶν γηραιῶν 'Αγραφιωτῶν τῶν μερῶν αὐτῶν, ὁ Κατσαντώνης ἔστειλε γραφὴ» στὸ Βελιγκέκα, καλῶντας τον νὰ χτυπηθοῦνε.

'Ο Βελιγκέκας ξεκίνησε ἀμέσως.

Προηγουμένως ὅμως ὁ Κατσαντώνης σκόρπισε σ' ἕνα σημεῖο τοῦ μονοπατιοῦ, ἀπ' τὸ ὁποῖο θὰ πέρναγε ὁ ἄγριος καὶ τρομερὸς 'Αρβανίτης, μερικὰ ἐλατόκλαδα.

—Μόλις πατήση πάνω στὰ κλαδιὰ ὁ Βελιγκέκας, εἶπε στὰ παλληκάρια του, θὰ τοῦ ρίξω. Κανένας νὰ μὴν τουφεκίση πρὶν ἀπὸ μένα. Ἂν δὲν τὸν πάρη τὸ δικό μου βόλι, τότε ρίχτε του ὅλοι μαζύ.

Μὰ τὸ βόλι τοῦ Κατσαντώνη δὲν λάθευε ποτέ. Δὲν λάθεψε λοιπὸν καὶ τώρα.

'Ο Βελιγκέκας χτυπήθηκε κατάστηθα καὶ σωριάστηκε κάτω.

'Επίσης, κατ' ἄλλην πηγήν, ὁ γραμματεὺς τοῦ Βελιγκέκα Ράγκος, δὲν κτυπήθηκε στὸ σαγόνι μὲ σπαθί, ἀλλὰ στὸ μάτι ἀπὸ βόλι, τὴ στιγμὴ ποὺ τοιμαζόταν νὰ τουφεκίση κατὰ τῶν Κατσαντωνέων.

* * *

'Η παράδοσις στὰ μέρη τῶν 'Αγράφων ἀναφέρει κι' ἄλλα πολλὰ ἀνέκδοτα τοῦ Κατσαντώνη, ὅλα ἐπικὰ καὶ γεμᾶτα ποίησι. "Ενα ἀπὸ τ' ἀνέκδοτα αὐτὰ εἶνε καὶ τὸ σχετικὸ μὲ τὴν ἀδελφὴ τοῦ Κατσαντώνη. Θὰ σᾶς τὸ διηγηθοῦμε, γιατὶ εἶνε ποιητικώτατο.

'Ο Κατσαντώνης, λέει ἡ Παράδοσι, εἶχε νουνὸ τὸν ξακουστὸ κλέφτη, τὸ Δίπλα. Μιὰ μέρα λοιπόν, ἐχθροὶ τοῦ πατέρα τοῦ Κατσαντώνη, τοῦ γέρο-Μακρυγιάννη, τὸν καταγγείλανε στοὺς Τουρκαρβανίτες, ὅτι ἔδινε κρυφὰ τρόφιμα σ' ὁ ἀσκέρι τοῦ Δίπλα

"Αλλο ποὺ δὲν ἤθελαν οἱ 'Αρβανίτες.

Πλάκωσαν, ἀσκέρι ὁλόκληρο, στὸ τσελιγκᾶτο τοῦ Μακρυγιάννη—τὸ μέρος αὐτὸ λέγεται ἀκόμα καὶ σήμερα «Στάνη τοῦ Κατσαντώνη»—ἀρχίσανε στὸ χῶλο τοὺς Μακρυγιανναίους καὶ τοὺς σφάξανε καὶ 200 πρόβατα.

Σὰν νὰ μὴν ἔφτανε δὲ ἡ συμφορὰ αὐτὴ σ' ὁ γέρο-Μακρυγιάννη τοῦ αἰχμαλώτισαν καὶ τὰ δυό του παιδιά, τὸ Γιῶργο καὶ τὴν Κατερίνη.

Τὸ Γιῶργο τὸν πούλησαν σκλάβο σ' ἕναν 'Αγᾶ στὰ Χάσια, κι' ἔτσι πῆρε καὶ τ' ὄνομα Χασιώτης, μὲ τὸ ὁποῖο ἔγινε κατοπινὰ ξακουστὸς ὡς κλέφτης.

Τὴν Κατερίνη, ποὺ ἦταν τὴν ἐποχὴ αὐτὴ τεσσάρων χρόνων κοριτσάκι, τὴν πούλησαν στὸν 'Αγᾶ τῆς "Αρτας, τὸν Τσούκα.

'Απ' τ' ὄνομα τοῦ 'Αγᾶ αὐτοῦ πῆρε κ' ἡ Κατερίνη τὸ παρανόμι Τσίκα. "Εντεκα σωστὰ χρόνια ἔζησε ἡ Τσίκα στὸ χαρέμι τοῦ Τσούκα. Τώρα πειὰ ἦταν δεκαπέντε χρονῶν κοπέλλα, πάνω στὴν ἀνθησί της, σωστὴ ἀντρογυναῖκα, μὰ ὄμορφη καὶ λαχταριστή.

Γιὰ τὰ γονικά της δὲν εἶχε ἰδέα ἡ Τσίκα. Εἶχε ξεχάσει τὸ κακὸ ποὺ τῆς ἔτυχε, πρὸ ἕντεκα χρόνων. Νόμιζε πὼς εἶνε Τουρκάλα ἡ 'Αρβανίτισσα.

Μιὰ γρηὰ ὅμως, ὑπηρέτρια στὸ χαρέμι τοῦ Τσούκα, μαρτύρησε μιὰ μέρα τὴν ἀλήθεια στὴν Τσίκα.

—Δὲν εἶσαι Τουρκάλα, οὔτε κι' 'Αρβανίτισσα, κόρη μου, τῆς εἶπε. Εἶσαι Χριστιανή, κόρη τοῦ τσέλιγκα τοῦ Μακρυγιάννη. Σ' ἁρπάξανε οἱ 'Αρβανίτες μικρὴ ἀκόμα καὶ σὲ πούλησαν στὸν 'Αγᾶ

Μόλις τ' ἄκουσε αὐτὸ ἡ Τσίκα, ἔγινε ἄλλος ἄνθρωπος. Δὲν ἤθελε νὰ μείνη οὔτε στιγμὴ πειὰ στὸ χαρέμι. Ποῦ νὰ πάη ὅμως; Τὰ γονικά της εἶχαν πειὰ περάσει..

Πῆρε λοιπὸν τὴν ἀπόφασι νὰ ντυθῆ ἀνδρικὰ καὶ νὰ πάρη τὰ βουνά. Εἶχε ἀκουστὰ γιὰ τὸν τρομερὸ τὸν κλέφτη τὸν Κατσαντώνη, μὰ δὲν ἤξερε πὼς εἶνε ἀδελφός της. Θὰ τρεβοῦσε ὡστόσο νὰ τὸν βρῆ καὶ θὰ τὸν παρακαλοῦσε νὰ τὴν πάρη στὸ σῶμα του κρύβοντάς του τὸ φῦλο της.

"Ετσι κι' ἔγινε: Μιὰ νύχτα ἡ Τσίκα ντύθηκε ἀντρίκια, ἁρμάτωθηκε καὶ πῆρε τὰ βουνά, σκάζοντάς το κρυφὰ ἀπ' τὸ χαρέμι τοῦ Τσούκα.

"Οταν ἔφτασε στὰ Τσουμέρκα, συναπαντήθηκε μὲ τὸ σῶμα τοῦ Κατσαντώνη καὶ τὸν παρακάλεσε νὰ τὴν πάρη μαζύ του.

'Ο Κατσαντώνης δὲν κατάλαβε πὼς εἶχε νὰ κάνη μὲ γυναῖκα. Οὔτε ὑπωψιάστηκε ὅτι τὸ παλληκάρι ποὔστεκε μπρός του ἦταν ἡ ἀδελφή του ἡ Κατερίνη.

Τὴν πῆρε στ' ἀσκέρι του καὶ σιγά-σιγά, ἐκτιμῶντας τὴν παλληκαριά της, τὴν ἔκανε πρωτοπαλλήκαρό του.

'Η Τσίκα ἦταν ἀτρόμητη. "Επεφτε πρώτη στὴ φωτιὰ τῆς μάχης καὶ θέριζε Τούρκικα κι' 'Αρβανίτικα κεφάλια...

'Ο Κατσαντώνης τὴν συμπαθοῦσε καὶ τὴν ἐθαύμαζε.

Μὰ σιγά-σιγὰ καὶ μὲ τὸν καιρὸ ἡ Τσίκα ἀγάπησε τρελλὰ τὸν Κατσαντώνη. Τὸ ἐρωτικό της μυστικὸ τὴν κρυφ τραγε, ὥσπου μιὰ μέρα τὸ φανέρωσε στὸν Κατσαντώνη καὶ τὰ δυὸ ἀδέρφια ἀναγνωρίστηκαν.

Τὸ τρυφερὸ αὐτὸ περιστατικό, τὸ πῆρε ὁ λαϊκὸς ποιητὴς τῆς ἐποχῆς καὶ τὸ ταίριασε σὲ στίχους. Τὄκαμε τραγοῦδι, ποὺ τὸ τραγουδοῦν καὶ σήμερα ἀκόμα στ' "Αγραφα.

Νὰ τὸ τραγοῦδι αὐτό:

Ποιὸς εἶδε ψάρι στὸ βουνό, τὴ θάλασσα σπαρμένη.
ποιὸς εἶδε κόρη ἀνύπαντρη στὰ κλέφτικα ντυμένη.
'Εγὼ 'δα μὲ τὰ μάτια μου τὴ θάλασσα σπαρμένη,
ἐγὼ 'δα κόρ' ἀνύπαντρη στὰ κλέφτικα ντυμένη.
Δώδεκα χρόνους ἔκανε ἀρματωλὸς καὶ κλέφτης,
κανεὶς δὲν τὴν ἀπείκασε ἀπὸ τὴ συντροφιά της.
Καὶ μιὰ Λαμπρή, μιὰ Κυριακή, μιὰ 'πίσημην ἡμέρα,
εἶχαν ἀρνιὰ ποὺ ψήνουνταν, κριάρια σουβλισμένα.
Βγῆκαν νὰ παίξουν τὰ σπαθιά, νὰ ρίξουν τὸ λιθάρι.
Κι' ἡ κόρ' ἀπὸ τὸ τρέξιμο, κι' ἡ κόρη ἀπ' τὴν ὁρμή της,
κόπη τὸ κομποθήλι της καὶ φάνη τὸ βυζί της.
Κι' ὁ κατετάνος τῶν κλεφτῶν τὴν εἶδε καὶ γελάσε.
Κι' ἡ κόρη τὸν ἀγκάλιασε καὶ τοῦ κρυφομιλάει :
—Σώπασε, καπετάνε μου, σώπα, μὴ μαρτυρήσης,
ὅσο νἀρθῆ ποτὲ καιρὸς στὸ σπίτι μας νὰ πᾶμε,
νὰ σοῦ χαρίσω τ' ἄρματα καὶ νὰ σὲ πάρω ἄντρα.
'Εγὼ 'μαι κόρη ἀνύπαντρη, κόρη τοῦ Μακρυγιάννη.
Δώδεκα χρόνους ἔκαμα σὲ τούρκικο (χαρέμι,
κι' ἄλλους δώδεκα ἔκαμα ἀρματω- (λὸς καὶ κλέφτης.
—Τί λές, μωρ' ἀδελφοῦλα μου, τί (λές, τί κουβεντιάζεις ;
κι' ἐγὼ 'μαι γυιὸς τοῦ Μακρυγιάνν', (ἐγὼ 'μαι ὁ Κατσαντώνης !

Τί ἀπέγινε ἡ ἀδελφὴ τοῦ Κατσαντώνη;

Οὔτε ἡ παράδοσις, οὔτε ὁ Φραγγίστας ἀναφέρουν τίποτε σχετικῶς, ἐνῶ τ' ἀδέλφια τοῦ Κατσαντώνη, τὸ Χασιώτη καὶ τὸ Λεπενιώτη, θὰ τὰ ξανασυναντήσουμε πολλὲς φορὲς καὶ μετὰ τὸ θάνατο τοῦ ἡρωϊκοῦ ἀδελφοῦ τους, κλέφτες στὰ βουνὰ τῶν 'Αγράφων.

* * *

'Ακόμα ἡ τοπικὴ παράδοσις ἀναφέρει ὑπέροχα ἀνέκδοτα, σχετικὰ μὲ τὸν τρόμο ποὺ ἐνέπνεε στοὺς Τούρκους καὶ στοὺς 'Αρβανιτάδες ὁ Κατσαντώνης.

Θὰ σᾶς διηγηθοῦμε μερικὰ ἀπὸ αὐτά:

Σὲ μιὰ βρύσι, κοντὰ στὸ λημέρι τοῦ Κατσαντώνη, πῆγε μιὰ μέρα ἕνας 'Αρβανίτης νὰ πιῆ νερό. ('Ακολουθεῖ)

ΜΙΑ ΜΟΝΑΔΙΚΗ ΕΥΚΑΙΡΙΑ

Τὸ «ΜΠΟΥΚΕΤΟ» καὶ ἡ «ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ», γιὰ νὰ εὐχαριστήσουν τοὺς πολυπληθεῖς ἀναγνώστας των, ἀπεφάσισαν, ἐκτὸς τῶν βιβλίων ποὺ τους προσφέρουν κάθε μῆνα ὡς δῶρον, νὰ τοὺς διευκολύνουν ν' ἀποκτήσουν καὶ τὰ ἄλλα βιβλία τῆς βιβλιοθήκης των. "Ετσι, ὅσοι ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστας μας παρουσιάζουν τὰ τέσσερα δελτία, τὰ ὁποῖα χρειάζονται γιὰ νὰ πάρουν τὴν «ΜΑΝΟΝ ΛΕΣΚΩ», θὰ δύνανται νὰ πάρουν συγχρόνως καὶ τὴν «ΠΛΗΓΩΜΕΝΗ ΚΑΡΔΙΑ» τοῦ Μπαλζὰκ ἢ τὴν «ΣΦΙΓΓΑ ΤΩΝ ΠΑΓΩΝ» τοῦ 'Ιουλίου Βέρν, πληρώνοντες ὁ κτὼ δραχμὰς γιὰ τὸ καθένα ἀπ' αὐτά, ἀντὶ τῶν 20 ποὺ τιμῶνται ἕκαστον. Μὲ ἄλλους λόγους, σᾶς παρουσιάζεται μιὰ μοναδικὴ εὐκαιρία γιὰ ν' ἀποκτήσετε δυὸ ἀριστουργήματα.

'Η διανομὴ τῶν δύο αὐτῶν ἔργων τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ «Μπουκέτου» θὰ ἀρχίση ἀπὸ τοῦ μηνὸς Μαΐου διὰ τοὺς ἐν 'Αθήναις καὶ Πειραιεῖ ἀναγνώστας μας καὶ ἀπὸ τοῦ μηνὸς 'Ιουνίου διὰ τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις.